

ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

ISSN:2619-936X

Article Arrival Date:03.11.2018

Published Date:30.12.2018

2018 / December

Vol 4, Issue:15

Pp:1697-1706

Disciplines: Areas of Social Studies Sciences (Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences)

KÜLTÜR MİRASININ ÇAĞDAŞ FOTOĞRAF SANATI OLARAK SUNUMU; AHMET ERTUĞ ÖRNEĞİ

PRESENTATION OF CULTURAL HERITAGE AS CONTEMPORARY PHOTOGRAPHY
ART; AHMET ERTUĞ SAMPLE

Öğr.Gör.Dr. Oylum TUNÇELLİ

Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO, Kocaeli/Türkiye

ÖZET

Geçmişten itibaren insanoğlu varlığını bir sonraki nesillere aktarma aracı olarak belgeler bırakmıştır. Mağara duvarlarına yapılan resimler ile başlayan belge üretimi ve barınma ihtiyacı ile geliştirilen mimari yapıların kalıntıları toplumların kültür mirası olarak adlandırdığı parçaları oluşturmuştur. Mimari yapıldığı dönemin toplumsal ve teknolojik gelişmişliğini anlayabileceğimiz yapılar üretmek kendinden sonraki nesilleri bilgilendirir. İcad edildiği tarihten itibaren önemli bir belge üretme aracı olan fotoğraf geçmiş yıllardan bu yana kültür ve sosyal yaşamın görsel kayıtlarını üretmeyi kendisine konu edinmiştir. Keşfinin gerçekleştiği 1826 yılından itibaren mimari yapılar fotoğrafın ana konularından birini oluşturmaktadır.

Mimari fotoğraf alanında fotoğraf üreten sanatçı Ahmet Ertuğ almış olduğu eğitim ve çağdaş sanat bilgisiyle birleştirdiği özel bakış açısı ile kültür mirası olan binaların fotoğraflarını üretmektedir. Duesseldorf fotoğraf ekolü bakış açısı ile çağdaş bir yorum getirerek ürettiği bu çalışmalar geleneksel değerlerin çağdaş bir yorumu olması açısından önemlidir. Özel teknik donanımlar ile oluşturulan görüntüler gelişmiş baskı yöntemleri ile albüm ve kitaplara dönüşmüştür. Bu araştırma ile mimari fotoğraf alanında yapılan bir çalışmanın sanat eseri (kültür mirasına) olarak üretilmesi aktarılmıştır.

Anahtar kelimeler: Görsel Belge, Mimari Fotoğraf, Duesseldorf Ekolü, Ahmet Ertuğ

ABSTRACT

From the past, man has left documents as a means of transferring his existence to the next generations. The documents that started with the paintings on the walls of the cave and the need for sheltering and the architectural structures developed constitute the cultural heritage of societies. The architecture informs the next generations by producing structures in which we can understand the social and technological development of the period. The photograph, which is an important tool for producing documents since its introduction, has been the subject of producing visual records of culture and social life since its past years. Since the discovery of the building in 1826, the architectural structures are one of the main subjects of photography.

Ahmet Ertuğ, who produces photographs in the field of architectural photography, produces photographs of buildings with cultural heritage with a special perspective that he combines with the knowledge of education and contemporary art. These works produced by bringing a contemporary interpretation with the Dusseldorf photography school perspective are important in terms of having a contemporary interpretation of traditional values. Images created with special technical equipment have turned into albums and books with advanced printing methods. In this research, the production of a study in the field of architectural photography as a work of art (cultural heritage) was conveyed.

Keywords: Visual Document, Architectural Photography, Dusseldorf School, Ahmet Ertuğ

1. GİRİŞ

Dünya üzerinde yaşamını sürdüren diğer canlı türlerinden ayrılarak insanoğlu, kendini koruma içgüdüleriyle doğada barınacak bir yer yaratmış ve evrimleşmeye başladığı andan itibaren var olanlar ile yetinmek yerine, doğayı dönüştürmeye başlayarak mimariyi oluşturmuştur. Yaşanılan çevre, doğal ve yapay olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Yapay çevre olarak adlandırılan mimari yapılar sadece kendini korumak amaçlı basit gereksinimler ile sınırlı tutulmamış, insanların duyularına hitap eden formlara dönüştüğü üretimler vermeye başlamıştır. Böylece yerleşim yerleri oluşmuş, insanlar buralarda toplanmaya başlamışlardır.

Kent adı verilen bu yerleşim yerleri, içinde yaşanan zamana ait bilgiler içeren simgeler taşıyarak, kendinden sonra gelen nesillere daha önce var olmuş yaşamlar ile ilgili bilgiler sunmaktadır.

Fotoğraf ise, insanlığın 1800'lerin ilk yarısında kullanılmaya başladığı bir belgeleme aracıdır. Fotoğrafın bulunması ile bugüne kadar yaşanan, görülen şeylere tanıklık etme ve ardından gelen nesillerle aktarma arzusu resim, heykel gibi plastik sanat olarak biçimlenen diğer aktarım araçlarına göre dolaysız gerçekleşmiştir. Fotoğraf bulunuşuyla birlikte sadece belgeleme özelliği içermenin ötesinde, döneme tanıklık etme özelliğiyle de ardından gelen nesillere ışık tutmuştur. Mimarlık ve fotoğraf sanatının birbirleriyle benzeştiği, kesiştiği nokta ise, bir önceki zamandan izleri şimdiki zamana ulaştırmalarıdır. Mimarlık ve fotoğraf her ikisi de ayrı ayrı bir dışa vurum yöntemi olmakla beraber, birlikte kullanımında farklı anlam ve boyutlar kazanmaktadırlar. Son yıllarda Mimari Fotoğraf alanında üretilen eserler, çağdaş sanat örneklerinden birini oluşturarak gelişmiş sonuçlar ortaya koymaktadır.

2. GÖRSEL BİR DİL; İNSANOĞLUNUN MİMARİYE GEREKSİNİMİ

İnsanoğlu var olduğu andan itibaren, doğal gereksinmesi olan korunma içgüdüğü ile kendisine sığınabileceği bir yer aramıştır. İlk insanlar mağaraları ve doğal olarak var olan kavukları kendilerine korunabilecekleri yer olarak seçerken, ilerleyen yıllar ile gelişen teknoloji, mimari yapıların ortaya çıkmasını sağlamış ve anlam olarak sadece korunma içgüdüğüne cevap veren bir yapı olmaktan çıkartıp, farklı boyutlar kazandırmıştır. Zamanla çeşitli amaçlara hizmet vermek amacıyla yapılan mimari yapılar, farklı uygarlıklara ve coğrafik koşullara göre değişiklikler barındırmıştır.

“Bülent Özer'e göre mimarinin tanımı şöyledir; “Mimari, belirli bir toplumun özgün ihtiyaçları ile imkânları çevresinde, o toplumun çeşitli faaliyetlerini duygusal yönde de destekleyerek barındırabilecek nitelikte, mekân düzenleri oluşturabilme becerisidir.” (Işık, 1997:2) Bu tanımdan hareketle, mimarlık olgusu bize sadece barınma duygusuyla yapılan binalar dışında, yaşanan döneme ait bilimsel ve teknolojik veriler ile o yerin kültürel birikimini de gözler önüne seren bir yapı sentezi olduğunu göstermiştir. “Şehir anlamına gelen “City” sözcüğünün köküne bakıldığında; kaynaklarda “urbs,” yani kentin taş yapısı olduğu görülmüştür. Kentin taş yapısı korunma, ticaret ve savaş gibi pratik nedenlerle kurulmuştur. Diğer bir kökü “civitas” bu sözcüğün anlamı ise, kentte biçim bulan duygular, ritüeller ve inançlardır. (Senet, 1999: 27) Güçlerini herkese göstermek isteyen hükümdarlar, hüküm sürdükleri toprakların en büyük ve gösterişli yapısına sahip olmak isterler. Böylece siyasi ve idari güçlerinin kudretini de sergilemiş olurlar. Güçlerinin simgelerini oluştururlar.

Simge, düşünebilme ve anlamlandırabilme yetisi ile eş zamanlı doğmuştur. İlk insanın tanımlayamadığı, korktuğu veya sevdiği nesneyi bir diğer kişiye aktarabilme aracı olmuştur. Mağaranın duvarına çizilen bizon figürü ile bir tavır da temsil edilmiş olur. İlk zamanlarda sadece görüneni resmetmek amacıyla yapılan figür, zamanla stilize olur ve işaret temsil eder. Artık görünen şeyin resmi değil bir anlamın işaretidir; simge olmuştur.

Kentleri oluşturan mimari yapılar simgeleme özelliğinden yararlanarak insanların zihnine belli anlamlar yüklerler.

“Gözün Vicdanı kitabında Senet; İbadet için yapılan binaları şöyle açıklamıştır; Kilise binasının kütesinin kocamanlığı, içi renkli ışıklarla, tütsüyle ve şarkılarla doldurulan devasa boşluğu, idrak ettirme amacına yöneliktir. Yani bu katedraller sırf dışarıya karşı bir gösteriş olmaktan ziyade içlerinde olan bitenden ötürü büyüktürler. Duyguları kuşatılan sofular, Tanrı'yı Tokyo ya da Pekin'deki gibi sade tapınaklarda olduğu gibi bir boşluk belirtisi olarak değil, çok güçlü bir varlık gibi hissetmelidirler. Ortaçağda cami inşa edenlerle Hristiyan

mimarlar arasındaki fark, temsil edilen şeyle ilgilidir. İslamiyet kutsal görüntülerin resmedilmesini yasaklıyordu; bundan kasıt, bu resimlere putperestler gibi tapınmayı önlemektir ve bu yasak, binaları da kapsadı; binalar da Tanrı'nın görünüşünü taklit etmeye kalkışmamalıydı. Hıristiyan inşaatçı ise, dinsel bir ressam gibi, imanı açıkça görülür kılmaya çalıştı. Binayı yüksek tutmak için harcanan olağanüstü çabalarla İsa'nın göğe yükselişi gösterilmektedir (Senet,1999: 29-32).

Kent ve kültür yaşayan varlıklardır; doğup büyüyerek gelişen zaman içerisinde değişen ve dönüşen bir yapıya sahiptirler. Kentleşme birey kimliğinden çıkmak, toplumsallaşmak demektir. Bu da bireyden yola çıkarak ortak eğilim, istek gibi faktörlerin bir araya gelerek kültürün somut olarak oluşması ile gerçekleşir. Kent ölçeğinde toplumsal gelişme, plastik bir sanat olarak mimariden algılanabilir. Mimarinin kent yüzeyinde görülen örnekleri ile o toplumda var olan ekonomik, politik ve kültürel gelişim izlenebilir. Çünkü mimari diğer plastik sanatlar gibi sadece bir kişinin iradesinde gelişmez, pek çok kişinin, pek çok isteğin ve gerekliliklerin etkisinde gelişmektedir. *“Bruno Zevi'nin gözüyle; Her bina, ekonomik, sosyal, teknik, fonksiyonel, estetik, dekoratif, volümetrik ve özel faktörlerin etkisi altında meydana gelir. Hatta bunların birine göre yorumlamalar da yapılabilir.”* Bu yönüyle kentlerimiz incelediğinde toplumsal yapılanma başka gereksinim duymadan rahatça anlaşılabilir” (Binzet, 2002: 48).

3. FOTOĞRAFİK GÖRÜNTÜNÜN OLUŞUMU

İnsanlığın görüneni sabitleme isteği mağara duvarlarındaki bizon figürüne kadar uzanmaktadır. Fotoğraf bulunmasına kadar fotoğraf kalitesinde resim yapabilmek isteğinin nedeni bu olmuştur. Bu istek fotoğraf makinesinin doğumunu sağlayacak gelişmeler ile birlikte yeni bir dünya anlayışı yaratmaya başlamıştır. Gördükleri nesnelere belgeleme ve başkaları ile paylaşma isteği, 18.yy'da dönemin var olan teknik koşulları kullanılarak üst noktaya gelmiştir. 1790'lı yıllarda, ressamlar tarafından resmedilen doğa ve kent görüntülerinin yardımcı araç kullanılarak oluşturulan illüzyonları izleyiciye sergilenmiştir. Bu araçlar sayesinde insanların ulaşamadıkları ve göremedikleri yerleri görebilmeleri, zihinlerinde fikir oluşturmaları sağlanmıştır.

Her buluş gibi fotoğrafta “kendisinden önce gelen bir dizi deneyim ve bilgi birikiminin diğer yandan da toplumsal ihtiyaçların çerçevesinde biçimlenmiştir.” (Freund, 2006 :25) 1826 yılında Nicéphore Niepce tarafından icat edilmiştir. Başarıya ulaşmayan sayısız denemeden sonra evinin penceresinden görünen yapıların fotoğrafı, tarihte ilk fotoğraf olarak kayıtlara geçmiştir. Fakat Niepce'in görüntüsünü olgunlaştırmak ve herkesin kullanım hakkına açılması, Niepce ile ortaklık kuran Louis –Jacques Mandé Daguerre tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapmış oldukları çalışmaları Niepce'in ölümünden sonra da devam ettiren Daguerre, Daguerreotype adını verdiği ayrıntı ve keskinliği gelişmiş olan görüntü oluşumunu sağlamıştır.

1839 yılında fotoğrafın herkes tarafından üretilebilir hale gelmesiyle, pencerelerinden gördükleri yerlerin görüntüleriyle yetinmeyen seyyahlar, maceraperestler ve araştırmalarına kaynak hazırlamak amacıyla bilim adamları, dünyanın ulaşılabilir her yerini çekim alanı olarak belirlemişlerdir. Görmedikleri ve bilmedikleri yeni kültürleri görüntüleyebilmek amacıyla, taşınabilmesi oldukça güç olan daguerreotype gereçlerini de yanlarına alarak gezilerine başlamışlardır.

“Frederic Goupil Fesque ve ressam Horace Vernet, fotoğrafın icadının hemen ardından, 1839'un sonlarında Suriye ve Mısır'da ilk gezi fotoğraflarını gerçekleştirmişlerdir. 1842-1843'te Ortadoğu'da mimar Girault de Prangey, Uzakdoğu'da Jules Itier, 1842'de Kolombiya'da ve 1850'de Atina'da diplomat Baron Gros, 1842'de Cava'da Alman Shaffer,

aynı yıl İtalya ve Alper’de yazar John Ruskin amatör olarak fotoğraflar üretmişlerdir.” (Bajac, 2004: 38)

1850’lere geldiğinde deguerreotype ve calotype yöntemi ile elde edilen görüntünün doğruluğu ve netliği, araya insan girmeden alınan mekanik görüntü nesnelliği, fotoğrafı yardımcı bir belge, bir kanıt haline getirmiştir. Fotoğraf artık kendini kanıtlamıştır ve kendine devlet içinde de kullanım alanları yaratmaya başlamıştır.

1851 yılında Fransa’da Tarihsel Anıtlar Komisyonu, içlerinde Bayard ve Le Gray’in de olduğu beş fotoğrafçıya, ulusal kültür mirasının görüntülerini kaydetme işini verir. 1850 tarihinde fotoğrafçı Guillaume Claine, Bürüksel’de Belçika’nın anıtlarının koleksiyonunu oluşturmakla görevlendirilmiştir. A.B.D.’de İç Savaşın sona ermesiyle birlikte Batı toprakları keşif amaçlı fotoğraflarır. Bu geziler hem toprakla (Hayden Geological Survey), hem de görünüm ve insanlarla ilgilidir (Bureau Of American Ethnology). Fotoğraf belgeleme ve propaganda aracı olarak da kullanılmıştır.

4. MİMARİNİN FOTOĞRAFIN KONUSU OLMASI

Tarihteki her an, politik ortamı ve çağın zevkini yansıtan kendi sanat formuna sahiptir ve bunu net olarak veren sanatlardan biri de mimaridir. Bir amaç uğruna yapılan her yapıda döneme ait formlar, simgeler, yaşanan zamanın ve hatta yapan kişinin izleri bulunmaktadır. Yaşam alanı olan ev, okul, ibadet yeri, idari binalar veya köprü gibi yapıma amacı olarak farklı biçimler taşısa da, doğası gereği yapılmış olduğu döneme ait bilgileri içinde barındıran bir sanat dalıdır mimari. Fotoğraf ve mimarinin benzerlikleri ve birlikte kullanımları bu noktada kesişmektedir. Olguları, olduğu gibi yansıtma özelliğine fiziksel doğası gereği sahip olan fotoğraf ve yaşanan döneme ait izleri üstünde taşıma özelliğine sahip olan mimari, bir arada kullanımları ile yazının olmadığı yeni bir tarih aktarma aracını oluşturmuştur.

Fotoğraf tarihinin başlangıcı sayılan 19 Ağustos 1839 tarihli Fransız Bilimler Akademisinin toplantısında, Arogo’nun sunumuyla Fransa devletinin daguerrotype’ın tüm haklarını satın alarak insanlığa armağan ettiği ve fotoğrafa dair çalışmaların başladığı andan itibaren (teknik koşullar sebebi ile) mimari, fotoğrafın konularından birini oluşturmaktadır. Hatta ilk mimari fotoğrafın Nicephore Niepce tarafından çekilen ilk fotoğrafik belge olarak da nitelendirilen, çalışma odasının penceresinden görünen yapıların görüntüsü olduğu kabul edilir.

Fotoğraf 1: Niepce’in 1826 yılında kendi çalışma odasından çektiği fotoğraf.

Erken dönem fotoğrafları genellikle, uzun poz süresi gerektiren daguerreotype yöntemi nedeniyle binalar, çeşmeler, arkeolojik kalıntılar olmuştur. Bir süre sonra insanlar sadece fotoğraf çekmek için elverişli konu olması ötesinde, başka amaçlarla da mimari yapıların fotoğraflarını çekmişlerdir. William Henry Fox Talbot'un geliştirmiş olduğu negatif görüntü oluşumunu sağlayan calotype yöntemi, elde edilen görüntülerden sonsuz çoğaltma olanağı vermiş bu durum mimari fotoğrafta farklı kullanım alanları yaratmıştır. "1846 yılında Tolbot, Brington şehrinde Royal Pavilion'nun fotoğrafları çekmiştir." (Kanburoğlu,1998: 6) "1844 ile 1849 arasında Alman fotoğrafçı Alois Locherer, "Bavaria" anıtını oluşturan parçaların üretimi üzerine bir röportaj gerçekleştirir; bu, bir inşaatın evrelerini betimleyen, fotoğraflı "seyir defteri" türünün ilk örneğidir." (Bajac, 2004:78) Büyük metal konstrüksiyonlar, mimarların sipariş ettiği veya dışarıdan girişimlerin sonucu olan gelişmiş malzemeler kullanılarak yapılan inşaatlar, fotoğraflı röportajlar yapılmasına vesile olmuştur; 1855 yılında yapımı biten Sydenham'daki Crystal Palas'ın tüm inşa aşaması Philip Henry Delemotte tarafından fotoğraflanmıştır. Açılışını Kraliçe Victoria'nın yaptığı bu sergi salonuna ait fotoğraflar izleyene dönemin teknolojisine ve o dönemde insan yaşamına ait pek çok bilgi vermektedir. Bu çalışmalar mimari ve fotoğrafın bilinçli olarak birlikte kullanımının başlangıcı sayılmaktadır. Paris Operası inşa edilirken Charles Garnier, inşaatın çeşitli görünümünün aşamasını elinde bulundurmak amacı ile Delmaet ve Durandelle'e fotoğrafını çekirtmiştir. 1854'le 1857 arasında Baldus, Louvre inşaat şantiyesini görüntülemiştir.

Mimari fotoğraf sadece bir yapının yapım aşamalarını belgelemek amacıyla kullanılmaz. Özellikle 1850'li yıllarda romantik akım etkisiyle geçmişteki yıkımları, kalıntıları yeniden canlandırmak amacı ile katedral, kale yıkıntıları, manastırlar gibi geçmişin ruhunu yansıtan mimari yapılardan oluşan fotoğraflar üretilmeye başlanmıştır. Paris Belediyesi, Paris'teki değişimleri kaydetmesi için Charles Marvil'le uzun bir süre çalışmıştır. 1857 tarihinde farklı ülkelerden de üyelere sahip olmak, bununla birlikte binaların açık ve net görüntülerinin olduğu, mimari kritiklerin göz önüne alınarak, detayları ortaya çıkartmakta usta ve çağdaş binaları yorumlayan kişileri katmak amacıyla Mimari Fotoğraf Kurumu kurulmuştur. Crystal Palas'ın çekimlerinde kullanılan soyutlamalara ve geometrik düzenlemelere rağmen, 1860'lı yıllara kadar modern mimariler üzerine uzmanlaşmış, fotoğraf firmaları veya kişisel girişimler yoktur. Bunlardan ilki "Bedford Lemere and Co. London, olarak İngiltere de ortaya çıkmıştır. Müşterilerinin isteklerini göz önüne alarak uzun pozlamalar ve küçük aparatlar kullanarak, keskin detaylar elde etmiş ve dramatik etki verebilecek ışıklardan ve gölgelendirmelerden kaçınmışlardır." (Harris,1995,1998, s.14) Mimari fotoğrafın, galeride sergilenebilmesi ve sanat fotoğrafı olarak kabul görmesi, görüntülerin resimsel etkiden kaçınarak teknik mükemmelliğe ulaşılmasıyla sağlanmıştır.

Mimari fotoğrafın kullanım alanlarının genişlemesi, farklı yorumları da beraberinde getirmiştir. Bazı fotoğrafçılar mimariyi esas alarak teknik mükemmellikte fotoğraflar üretirken, bazıları ise olan binanın mimari formları dışında yaratmış olduğu duyguyu da işin içine katarak, ışık oyunları ile anlam kazandırmışlardır.

4.1. Mimari Fotoğraf ve Çağdaş Sanat; Bauhaus ve Düsseldorf Okulu

Günümüz sanat üretimlerinde mimari fotoğraf çalışmalarının şekillenmesini sağlayan bazı tarihsel dönüşümler gerçekleşmiştir. Geçmiş tarihten günümüze geçen süreçte mimari, sanat ve tekniğin birleşimi arasında bir bağ oluşturmuştur. Bu değişim modernist bir dünya yaratmış, pek çok değişimin olduğu bu döneme fotoğraf kayıtsız kalmamıştır. Farklı görme açıları ile yaratılan ilk fotoğraf serisi örneği, Alvin Longdon Caburn'un 1913 yılında New York'ta açtığı "New York'un zirvelerinden" isimli çalışmadır. Gökdelenlerin tepelerine çıkarak ürettiği görüntüler ile şehre yukarıdan bakmıştır. Daha sonra fütürist mimar Eric Mendelson'un ürettiği Caborn'un bakışının tam tersi olan alttan yukarıya doğru ilerleyen bir bakışla çekilen fotoğrafları farklı görüntüler yaratmıştır. 1919 tarihinde Walter Groupius

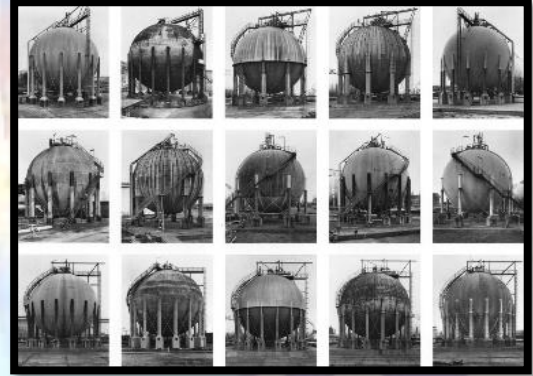
tarafından Almanya’da Bauhaus Okulu kurulmuştur. Bauhaus teknik ile sanatın birleştiği, modern teknolojinin kendini gösterdiği bir okuldur. Bauhaus okulu içerisindeki fotoğraf bölümünde konstrüktivist sanat akımı içinde farklı bakış açıları kullanılarak kent fotoğrafları üretilmiştir. 1960’lı yıllarda köklü değişimler geçiren sanatsal üretimler, fotoğraf çalışmalarında da gözlemlenmiştir. Mimari fotoğraf alanında günümüz sanat anlayışını belirleyen bir diğer okulda Duesseldorf okuludur. Duesseldorf okulu en az Bauhaus okulu kadar sanatsal üretimleri etkilemiştir.

1773 yılında kurulan Duesseldorf Sanat Akademisi, iki yüz yıldan uzun bir süredir. Avrupa’nın önde gelen sanat okulları arasında yer almaktadır. Aralarında Paul Klee, Joseph Beuys gibi birçok seçkin sanatçının akademisyenlik ve öğrencilik yaptığı Duesseldorf Akademisi çağdaş fotoğraf sanatı için çok önemli bir yere sahiptir. 1975 yılında Duesseldorf Sanat Akademisinde ders vermeye başlayan Bernard ve Hilla Becher çifti, öznel bakış açıları ve yetiştirdikleri öğrenciler ile çağdaş sanat ortamında fotoğraf alanında Düsseldorf Ekolünü yaratmışlardır.

“Becher’lerin temel görüntüleme kriterlerini seriler ve tipolojiler oluşturmaktadır. Yapıları, fotoğraf karesinin tam ortasına yerleştirilerek cepheden, gölgesiz yapının tüm işlevsel özelliklerini kavrayabileceğimiz alan derinliğinde, herhangi bir görsel yanılsama ve deformasyonuna yer vermeksizin görüntülemişlerdir. Fotoğraf karelerinde insan varlığı söz konusu değildir; nesnenin salt varlığı fotoğrafik saptamanın biricik amacını oluşturmuştur.” (Özdal,2007:1)

Fotoğraf 2: Hilla-Bernd Becher

Fotoğraf 3: Hilla – Bernd Becher

1980 yılından sonra özellikle Almanya’da mimari unsurları işleyen sanatçıların sanat gündemini oluşturması, Avrupa’da Becher’ler ve öğrencilerinin çalışmalarına dikkat çekmiştir. Fotoğraf sanatında *“Duesseldorf ekolünden, Becher ekolünden bahsedilmesi Wulf Herzogenrath (Distance and Proximity) ve Anne Waters (Realist Photographs, Ordinary Buildings) isimli makalelerinde bahsedilerek fotoğraf sanatı literatürüne girmiştir. Öğrencileri arasında Andreas Gursky, Thomas Ruff, Thomas Struth, Candida Höfer, Axel Hütte ve Elger Esser gibi çağımızın ünlü fotoğrafçıları vardır”* (Özdal, 1997:113) Düsseldorf okulu öğrencileri günümüz fotoğraf sanatının en değerli isimleri arasında sayılmaktadır. Becher’ler ekolünden esinlendikleri bakış açılarını seçtikleri mekanlar ile bütünleştirerek fotoğraflar üretmektedirler. Aralarından Andreas Gursky ve Candida Höfer en ünlülerindedir. Her iki fotoğrafçının çalışmalarında dünyanın en pahalı satılmış eserleri sıralamasında ilk 10 arasındadır. Eserlerin değerleri milyon dolarlar olarak belirlenmektedir. İtibarlı müzayede evlerinde yapılan satışlarda yüksek değer ile karşılıklarını bulan bu eserler günümüz çalışmalarının esin kaynağı olmaya devam etmektedir.

4.2. Mimari Fotoğrafın Çağdaş Bir Sanat Formu Olarak Yorumu; Ahmet Ertuğ Örneği

1949 yılında Ankara’da doğan Ahmet Ertuğ, babasının teşviki ile mimarlık eğitimi almıştır. Çalışmalarına katkı sağlayan bu eğitim sayesinde kazandığı burs ile dünyanın en iyi mimarlık okullarından biri kabul edilen Architectural Association’da master yapmış ve ardından kazandığı ödül ile İran ve Japonya’ya gitmiştir. 1974-76 yılları arasında İran’da yapmış olduğu proje ile Ağa Han Ödülü almıştır. Tezini hazırladığı İran mimarisinden sonra Japonya’da tarihi kentler, zen bahçeleri üzerine çalışmış, daha sonra da Osmanlı ve Bizans kültürleri üzerinde yoğunlaşarak 20 yılını geçirmiştir. Bu çalışmalarını gerçekleştirirken, Kültür ve Turizm Bakanlığında çalışmaktadır. Geçen zaman içerisinde, tarihsel bilince karşı olan sorumsuz davranışlar karşısında büyük rahatsızlık duymuş, tarihi bir çeşmenin üzerine yapıştırılan lokanta reklamına verdiği tepkiye aldığı cevap sayesinde, Türkiye’de ilk mimari telif hakkını alan kişi olmuştur. Tecrübe ettiği bazı olaylardan sonra mimarlık mesleğini bırakmış, yayıncı ve fotoğrafçı olarak mimari ile iç içe olmaya devam etmiştir. Baskı tekniği, fotoğraf kalitesi ve konuların uzmanları tarafından hazırlanan içerik ve önsöz çalışmaları ile eşsiz sayılabilecek albümler yayımlamaya başlamıştır. Bu Albümlerin ilk dört tanesini oluşturan Selçuklular, İstanbul’un Kubbeleri, Topkapı Sarayı ve İslam Eserleri Müzesi isimli kitapları Ertuğ&Kocabıyık yayınevi tarafından Borusan Holding tarafından finanse edilerek basılmıştır.

Almış olduğu eğitim nedeniyle fotoğraflarına farklı bir bakış açısı ve görsellik kazandıran Ahmet Ertuğ, çekmiş olduğu fotoğraflarının çoğunda yapının inşa edildiği zamanın teknik ustalığı ve duyuşsal atmosferi bir arada göstermektedir. Yapıların ve işlemelerin ruhunu ortaya çıkardığı çalışmaları pek çok yurtdışı müzesinde sergilenmiştir.

Fotoğraf 4: Hagia Sophia (the domes)

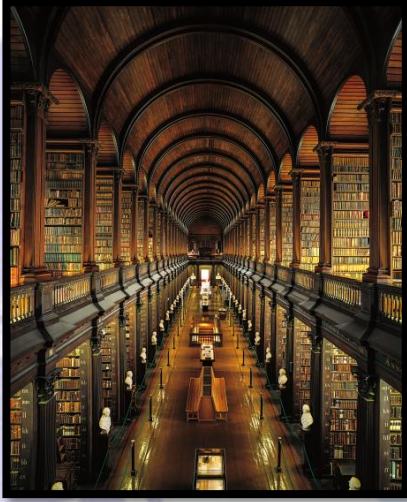

Fotoğraf 5: Hagia Sophia (the domes)

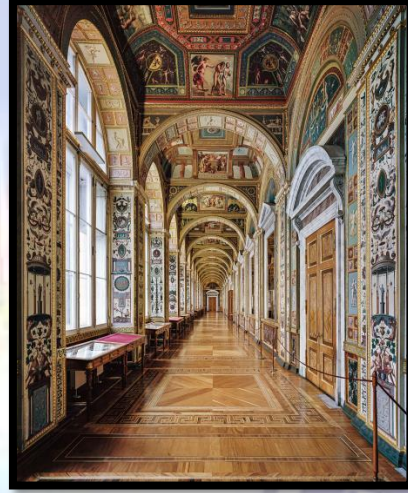
Fotoğraflar 1992 yılında yayınlanan, İstanbul: City of Domes adlı albümde basılmıştır. Ertuğ & Kocabıyık tarafından yayınlanan albümler ve basılan fotoğraflarda kullanılan malzemeler çalışmalarına gösterdiği titizliğin belirtilerinden biridir. Baskı için kullanılan özel kumaş Japonya’dan gelmektedir, İsviçre ve İtalya’da, son basım teknikleriyle basılıp Amerika, İngiltere, Almanya ve Fransa’daki ünlü müzelerde, kültür merkezlerinde ve kitapevlerinde satılmaktadır. Ertuğ’un kişisel eğitimi ve yayınevinin belirlediği kültürlerarası çalışmalar politikası ile kalite düzeyi yüksek, teknik olarak mükemmel, görsel olarak da oldukça etkileyici görüntüler ortaya çıkmıştır. 20X25cm SİNAR kamera kullanılmaktadır. Fotoğrafçılar için önemli olan ışık, Ahmet Ertuğ için her şeydir. Çünkü o, fotoğrafladığı yapıların mistik gücünü ve atmosferini yakalayabilmeyi amaçlamaktadır. İsteddiği ışığı oluşturmak amacı ile bazen ışığın doğru olduğu anı yakalayabilmek için aylarca beklemektedir. Diğer fotoğrafçılardan ayrılmasını sağlayan nedenlerden biride budur. Yurtdışında gerçekleşen sergilerden birinde, “Avrupa Fotoğraf Evi’nin başkanı Henry Chapier serginin girişindeki yazısında şöyle demektedir: "Bütün dünyada, kutsal sanat eserlerindeki heyecanı kâğıda

geçirmeyi başarabilen tek fotoğrafçı olarak kabul edilen Ertuğ Bizans'ın sırlarıyla Osmanlı'nın düşlerini bir araya getiriyor.” (Radikal Gazetesiwww.radikal.com.tr) İzleyici onun fotoğraflarında, döneme tanıklık etme şansı yakalayabilmektedir. Bizans, Osmanlı, Helenistik ve Roma sanatı ile ilgili yirmi yedi sanat kitabı yayınlamıştır.

“Son yıllarda Avrupa kültür mirası projelerine önem vererek tarihi kütüphaneler, opera sarayları ve anıtsal mimari yapıları konu alan kitaplar üretmektedir. Bu eserler Ertuğ & Kocabıyık yayınevi adı altında Ahmet Ertuğ'un denetiminde sanat kitapları yayıncılığında çok özel bir yer edinmiştir” (www.arkassanatmerkezi.com) Duesseldorf Ekolü çerçevesinde değerlendirilebilecek yeni çalışmalarındaki fotoğraflar, daha önceki çalışmalarında olduğu gibi yoğun bir titizlik ile üretilerek gerçekleştirilmiştir. Bir buçuk yıl boyunca titizlikle Avrupa'daki 23 görkemli kütüphaneyi fotoğrafladığı, Temples of Knowledge kitabında ki çalışmaları Duesseldorf ekolünden etkiler taşımaktadır. Yapının tam ortasından baktığı fotoğrafları teknik olarak geliştirilebilecek en üst düzeye getirilerek, yapının sadece kendisinin içinde barındırdığı mimari ve kültürel özellikleri tarafsız ve mükemmel biçimi ile izleyiciye aktarmaktadır.

Fotoğraf 6: Trinity Kolej Kütüphanesi

Fotoğraf 7: Raphael Loggia, Hermitage Müzesi,

Ertuğ'un diğer serisinin ismi Hermitage, A Place And A Museum'dur. Kuruluşunun 250. yıldönümünü anmak için hazırlanacak fotoğraf kitabı için Hermitage Devlet Müzesi Genel Müdürü Mikhail Piotrovsky tarafından davet edilmiştir. Hermitage müzesi dışında St Petersburg'da başka müze ve enstitülerin fotoğraflarını da üretmiştir. Bu çalışmasında zamanın içerisinde bir gezinti yapmayı ve dönemin atmosferini günümüz çağdaş sunum yöntemi olan doğrudan bakış açısını teknik mükemmellikte ürettiği fotoğraflarla aktarmıştır. Çalışmaları müzayedede şirketlerinde yüz bin dolarlara satış yapan Ahmet Ertuğ, fotoğraflarında çağımızın estetik sunumu ile birlikte kendi incelikli titizliğini bir arada kullanarak Türk fotoğraf sanatında ayrıcalıklı bir yer edinmiştir. Eserleri pek çok müzenin koleksiyonuna girmiştir. Ahmet Ertuğ kendi web sitesinde “fotoğraflarında derin bir meditatif enerjinin var olduğunu ve gözlemciyi, anıtsal yapıların geniş iç mekânlarından, antik heykellerin sessiz bakışlarına kadar uzanan konularının entelektüel içeriğine çektiğini ifade etmektedir.” (http://www.ahmetertug.com/ahmetertug.html)

Fotoğraf 8:Hermitage, a Place and a Museum:
The Pavilion Hall

Fotoğraf 9:Hermitage, a Place and a Museum:
The Pavilion Hall

Temples of Knowledge ve Hermitage, a Place and a Museum çalışmalarında Düsseldorf ekolü öğrencilerinden Candida Höfer ile mekân seçimleri ve görme açıları benzer fotoğraflar üretmiştir. Çalışmalar birlikte incelendiklerinde aralarındaki en büyük fark Ahmet Ertuğ fotoğraflarının dijital müdahale yapılmadan üretilmiş olmasıdır. Ahmet Ertuğ fotoğraflarını tek bir kare olarak üretmekte ve en (ideal) mükemmel anda kayıt etmektedir. Günümüz masa üstü görüntü düzenleyici programları eşliğinde yapılan görüntüleme üretimlerinin gelişimi dikkate alındığında fotoğrafı üretirken yapılan titiz çalışma ortaya çıkmaktadır.

5. SONUÇ

Kültür mirası kavramı geçmişten günümüze toplumları etkileyen pek çok şeyi içinde barındırmaktadır. Belge olma özelliği ile günümüze ulaşan üretimler bize geçmiş ile ilgili bilgiler aktarmaktadır. Mimari yapılar geçmişten günümüze yaşanan süreçte siyasi ve beşeri olarak verdikleri bilgilerin yanı sıra toplumun ulaştığı teknoloji ve sanatsal üsluplar ile ilgili bilgileri içinde barındırmaktadır. Doğası gereği teknolojiyi içinde barındıran sanat dallarından biri olan fotoğraf ise geçmiş ve geleceğin en önemli görsel belgelerinden birini oluşturmaktadır.

Günümüz fotoğraf sanatının konularından birini oluşturan mimari fotoğraf, fotoğrafın icadının ardından üretilmeye başlanmıştır. Çalışmalar dönemin teknik koşulları çerçevesince belirlenmiştir. Toplumda oluşan değişikliklerin yansıması olarak eğitim ve teknik donanımların çeşitlenmesi ile yeni görme biçimleri denenmeye başlanmıştır. Fotoğrafik üretimler mimari yapıları sadece işlevlerinin belgeleri olmaktan çıkartıp onları yapıldıkları amaç ve yarattıkları simgesel anlamı da katarak kayıt etmeye başlamışlardır.

Mimari ve fotoğrafın birlikte kullanımının yarattığı çalışmalar kültür mirası kavramı ile üretilmiş eserlerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Çağdaş fotoğraf sanatında kendine özel bir yer bulan mimari fotoğraf üretimleri özellikle Duesseldorf Okulunun yarattığı ekol sayesinde çağdaş bir sergileme ve izleme biçimi yaratmıştır. Ülkemizde fotoğraf üretimi yapan Ahmet Ertuğ, izleyiciye sunduğu çağdaş bakış açısı ile kendisi bir kültür mirası olan mimari yapıları fotoğraflamıştır. Ahmet Ertuğ çalışmalarında mimar olmasından dolayı yapının çarpıcı kısımlarını ortaya çıkarma ve ışıklandırma alanındaki bilgisi ve bir fotoğrafçı olarak izlediği titiz görme biçimleri sayesinde üstün özellikli sonuçlar elde etmektedir. Fotoğrafların çekim aşamasında gösterdiği özenin aynısı ile ürettiği albümler kültür mirası olarak varlıklarını devam ettiren yapıların hak ettiğeri en etkili biçimde sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Bajac, Q, (2004). Karanlık Odanın Sırları, Fotoğrafın İcadı, YKY Genel Kültür Dizisi, s.38,78

Binzet, A (2001). Sanatın Aynasındaki Kent, Kent, Mimarlık ve Sanat Rh+ Sanat Dergisi sy.48

Ertuğ'a Fransız Övgüsü, Radikal Gazetesi, İnternet Baskısı

Freund G, (2006). Fotoğraf ve Toplum, Sel Yayıncılık, İstanbul

Harris, M, (1995). Professional Architectural Photography, Reed Educational and Professional Publishing, Oxford

<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=151497&tarih=03/05/2005>

Işık, Ö (1997). Mimari Fotoğraf Sanatı ve Duesseldorf Ekolü, Yüksek Lisans Tezi, DEÜ/GSE, İzmir.

Kanburoğlu, Ö. (1998). Mimari Fotoğraf, Yüksek Lisans Tezi, MÜ.GSE. 1998, İstanbul

Senet R, (1999). Gözün Vicdanı, Kentin Tasarımı ve Toplumsal Yaşam, Ayrıntı Yayınları, İstanbul

www.ahmetertug.com/ahmetertug.html

www.arkassanatmerkezi.com/article.aspx?pageID=43

Fotoğraf Dizin

Fotoğraf 1: Niepce'in 1826, ilk fotoğraf. www.photohistory-sussex.co.uk.

Fotoğraf 2: Hilla-Bernd Becher ,www.isik.sezer.com

Fotoğraf 3: Hilla – Bernd Becher, isik.sezer.com

Fotoğraf 4: Hagia Sophia (the domes), www.ahmetertug.com

Fotoğraf 5: Hagia Sophia(the domes), www.ahmetertug.com

Fotoğraf 6: Trinity Kolej Kütüphanesi, www.ahmetertug.com

Fotoğraf 7: Raphael Loggia, Hermitage Müzesi, www.ahmetertug.com

Fotoğraf 8: Hermitage, a Place and a Museum: The Pavilion Hall, www.ahmetertug.com

Fotoğraf 9: Hermitage, a Place and a Museum: The Pavilion Hall, www.ahmetertug.com